

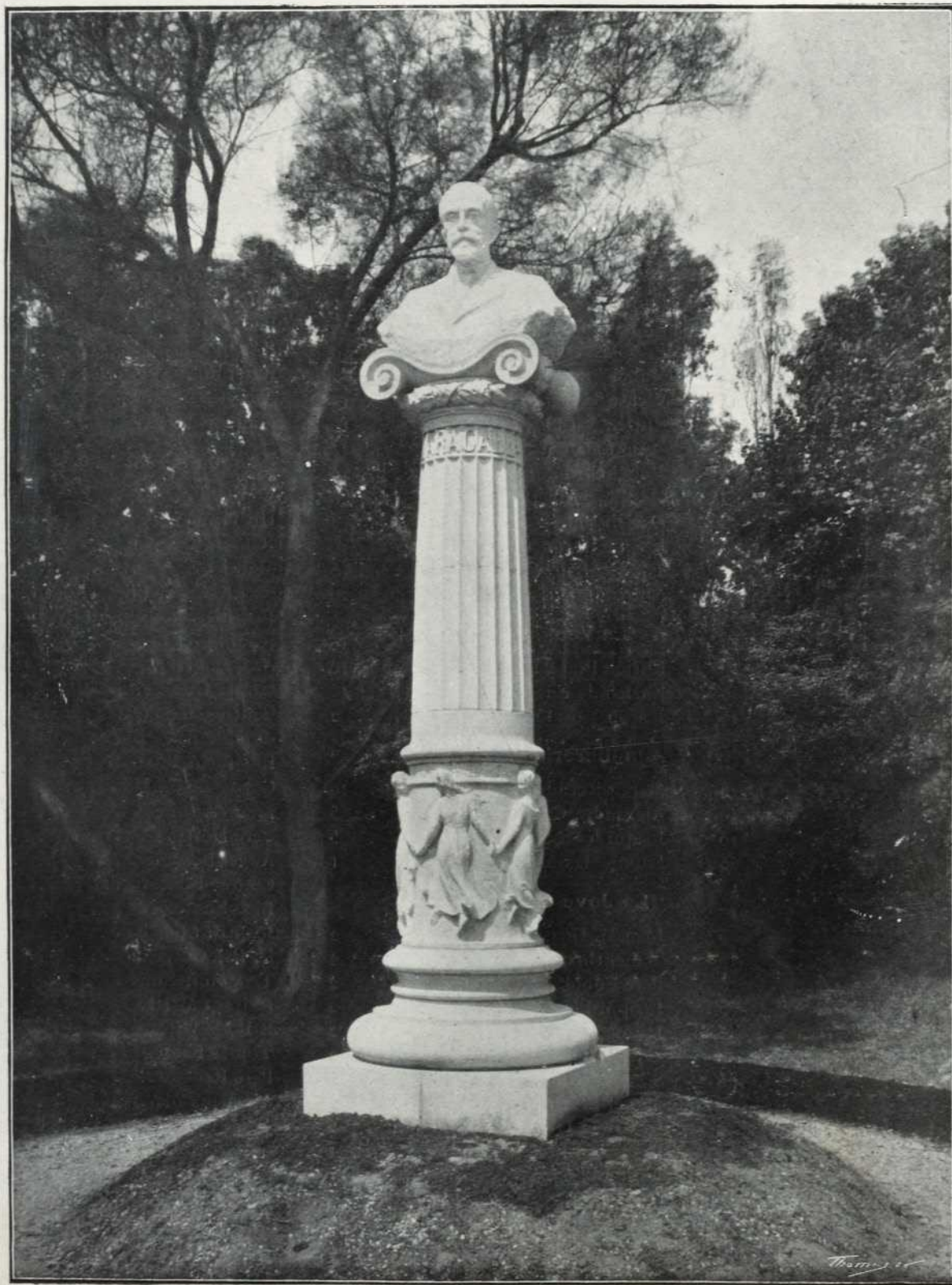
Il·lustració Catalana

REVISTA SETMANAL IL·LUSTRADA

ANY XI

BARCELONA 6 JULIOL 1913

N.º 525

JOAN MARAGALL

BUST Y PEDESTAL AXECAT AL PARCH DE BARCELONA PER SUSCRIPCIÓ PÚBLICA

ESCULTOR: EUSEBI ARNAU

(Ballell f.)

ARQUITECTE: LLUÍS DOMÈNECH

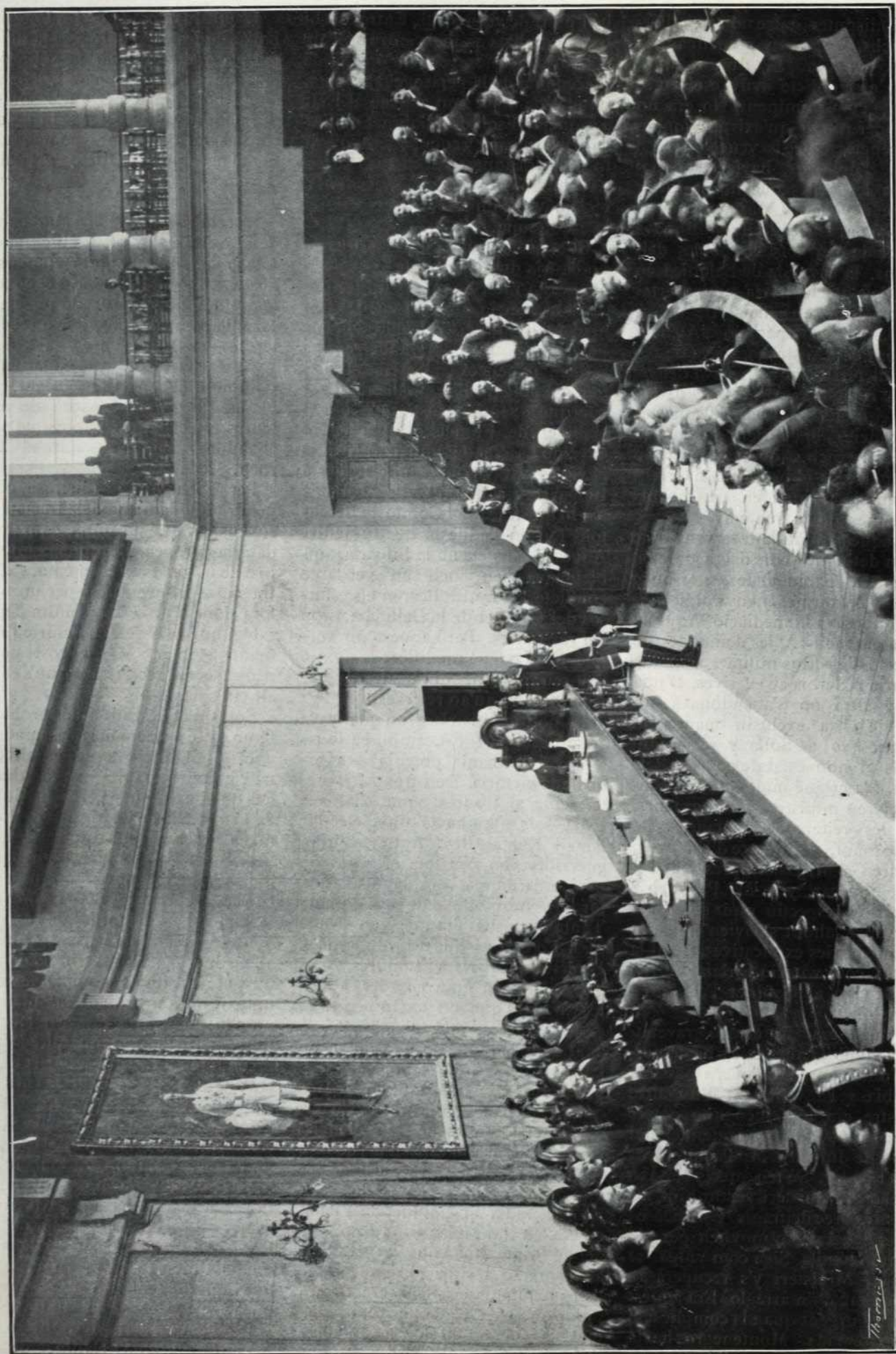
LO MONUMENT A MARAGALL

Al sortir de la última Festa dels Jochs Florals, el dia quatre del Maig passat, s'inaugurà en el nostre Parch aquest senzill monument que'ls amichs y devots del gran escriptor han axecat a sa memoria. Per axò, obriren una subscripció pública y acudiren a la Diputació Provincial y al Ajuntament, havent lograt la realisació del seu projecte, ab el concurs de tots y especialment dels eminents Arquitecte y Escultor D. Lluís Domènech y D. Eusebi Arnau que l'han ideat y modelat.

La Comissió iniciadora'ns prega que dem les gracies a tots els que hi han contribuït, qual llista completa donem a continuació.

LLISTA DE SUSCRIPCIO TANCADA'L DIA 30 D'ABRIL PASSAT

Recaudat a la		Pesseres	Pessetes
IL·LUSTRACIÓ CATALANA:			
	Pessetes		
Francesch Matheu	10	Maria Moner	10
Miquel S. Oliver	10	Josefa Moner de Barraquer.	10
Angel Guimerà.	10	Lluís Millet	5
Joaquim Ruyra.	10	Francesch Pujol	5
Narcís Oller.	10	Dolors Monserdà de Macià.	5
Joan Alcover	5	Lluís B. Nadal	5
Joaquim Cabot.	10	Ildefons Suñol	10
Joseph Franquesa y Gomis.	10	Vicens de Moragas	5
Eduart Toda	10	Joseph Rogent	5
Ramon Picó y Campamar	10	A la Llibreria Verdager:	
Bonaventura Bassegoda.	10	Jaume Roig	5
Joan M. Guasch	10	Francisco Romaní y Puigden-	
Frederich Rahola	10	golas	10
Carles de Fortuny.	10	Manel Rocamora	5
Joaquim Riera y Bertran	10	Victor Sanpere.	10
Ramon E. Bassegoda.	5	Enrich Batlló	10
Miquel Costa y Llobera.	5	Unió Catalanista	10
Lluís Guarro	10	Manel Girona y Vidal	10
Jacinto Torres y Reyeló.	10	Salvador Albert	5
Joan Oller y Rabassa.	5	Enrich Vidal	5
Carme Karr	5	Joseph M. Martí	10
Gustau Gili	10	Teodor Baró	5
R. Esteve.	10	Alvar Verdager	10
G. Gili y Esteve	10	A "La Veu de Catalunya"	
M. Gili	10	Enrich Prat de la Riba	10
R. Gili	10	Enrich de Fuentes	10
Comte de Güell	10	Joseph Morató	2
Carles G. Vidiella.	5	A la llibreria "L'Avenç"	
Joan Freixas	10	March Rocamora	10
Orfeo Català.	10	Alexandre Cortada	5
Martí Roger y Crosa	5	Joaquim Casas-Carbó	5
Andreu Pons y Santacreu	10	Jaume Massó Torrents	1
Lliga Regionalista.	10	"La Jove Catalunya":	
Ferran Agulló	5	Joan M. Guasch	2
Victor Català	10	Manel Buxeda	2
Albert Escubós.	10	Pere Fonolleda.	2
Ramon Suriñach	5	Joan Millet	2
Ramon Monegal y Nogués.	10	Jaume Ascens	2
Alfred Gaza	5	Enrich Panadés	2
Artur Masriera	5	Soter Martí	2
Everart Vogel	10	Manel Llofriu	2
Domingo Martí y Julià	5	E. Girbal Jaume	2
Rafel Patxot.	10	Francisco Bonet	1
Bonaventura Sabater.	10	Jaume Banqué.	1
Joseph Monegal y Nogués	10	"Club Catalunya". Habana:	
Miquel Roger y Crosa	5	Narcís Macià	5
Narcís Pla y Deniel	10	A. Ribot	5
Guillem A. Tell	10	I. Nonell.	5
Joseph Trías	2	I. Puigdomènech	5
Joaquim Moner	10	Miquel Oriol	5
Antonia Raguer de Moner	10	Francisco Tey	5
Mercè Moner	10		
		Eduart Zanon.	5
		Gustau Alañà	5
		Francisco Nonell.	5
		Enrich Roig	5
		Esteve Palau	5
		Gerart Alvarez.	5
		Narcís y Francisco Sala	5
		Joseph Aragonès	5
		Joseph Domènech	5
		Ramir Estapé	5
		Joan Roger.	5
		Alfred Sala	2'50
		Pere Oliva	2'50
		Joseph Conangla.	5
		Rafel Font.	5
		Albert Daroca.	5
		Manel Rius	5
		Buenos Aires:	
		Comte d'Ariol.	50
		Un tarragoní	50
		Ramon Escasany.	30
		Manuel Escasany	30
		Centre Català (Tucumán).	20
		Joan Bergadà	20
		R. Monner Sans	20
		A. Costa Huguet.	20
		Centre Català (Buenos Aires).	10
		Centre Català (Mendoza)	10
		Casal Català	10
		Institució d'Estudis Catalans.	10
		Correo de Cataluña.	10
		Jean Domingo	10
		Pere Horta	10
		Angel Boixader	10
		Conrat Fontova	10
		Lleó Fontova	10
		Joan B. Llouch	10
		R. Esteve	10
		Teodomir Suñé	10
		P. Roca Martí.	5
		J. Riera y Puntí	5
		Tomàs Fàbregas	5
		Pere Redon	5
		Amadeu Soler.	5
		Adolf Gaudí	5
		Eduart Nogués	5
		J. Torrendell	5
		J. Lleonart Nart	5
		Un altre tarragoní	20
		Anton de P. Aleu	50
		Sobrant per cambi	15
		Subvencions:	
		De la Diputació Provincial	494
		Del Ajuntament.	247

SESSIÓ INAUGURAL DEL PRIMER CONGRÉS DE METGES DE LLENGUA CATALANA A LA SALA D'ACTES DEL HOSPITAL CLÍNICH DE BARCELONA. — (Ballell, t)

LES disputes entre aliats balkànics continuen preocupant la opinió europea. Ja, durant molt temps, el conflicte avuy esclatat se presentà com imminent. No era un secret per ningú qu'existien fondes divergencies entre'ls vencedors. La guerra, d'una part, havia sols donat treva a les velles qüestions. Pitjor encara: n'havia fet nàixer de noves. Si d'una part Macedònia continuava cobdiciada per tots els pobles dels Balkans, la cayguda de Salònica en mans dels grechs havia fet despertar la gelosia dels seus aliats. De més a més, la brusca separació d'Albania en profit de l'Àustria acabava de reduir el territori que restava disponible y qu'hauria permès una distribució equitativa. Devant d'aquestes divergencies, era difícil que no hi hagués un xoch. Aquest no tardà en presentarse, y el problema d'Orient se plantejà de nou en una forma potser més aguda que may.

En aquest punt, la intervenció de Rússia detingué'l curs dels acontexements. El Gabinet de Petersburg oferia y en termes menys diplomàtics imposava la mediació. Aquesta no era pas fàcil. A les demandes de reducció d'efectius militars responia Bulgària ò Serbia ab evasives. D'una part y altra no s'abandonava un punt de vista exclusiu mantenint lo *statu quo* a Sofia y reclamant segons el nou estat de coses a Belgrado. S'escrigué molt y llarch, conferenciaren ministres y embaxadors. Baix les reiterades instancies de M. Sassonof, el ministre d'Estat rus, decidiren a M. Danef, president del Consell búlgar, y a M. Pachitch a defensar el respectiu punt de vista a Petersburg, ahont s'havien enviat ja unes memories explicatives. Aquí la qüestió, com votació parlamentaria, costà la vida al Gabinet Pachitch a Belgrado.

El mal era de certa gravetat. M. Pachitch fa anys que s'ha demostrat l'únic home de govern possible a Serbia y l'adveniment d'un altre Ministre era una incògnita potser sens solució. Afortunadament el mal no fou de durada y M. Pachitch recobrà'l poder. Se feu precis per axò canviar el Ministeri substituint als Ministres recalcitrants y belicosos com el general Boyanovitch per altres més dúctils. Sigui com vulga, se refeu el Ministeri y's recuperà la possibilitat d'un arreglo. Era aquest tant més urgent quan la complicació era extremada. Montenegro havia declarat sa perfecta solidaritat ab Serbia. Rumania, molt sollicitada per Bulgària, se decantava finalment del costat serbi. Grecia seguia tam-

bé'l punt de vista serbi. Entretant hi havia combats en regla entre búlgars y serbis. Se quexaven els grechs de Macedònia de la persecució búlgara. Bandes de mala gent anaven al Epir a saquejar a sou del Gabinet de Sofia. D'altra part, y com per embolicar més encara aquest assumpte, els kutzovalschs, ò rumans de Macedònia, reclamaven també sos drets exigint sa autonomia.

Com es de creure, aquesta situació no hauria durat tant si les potencies haguessin intervingut, ò millor dit, si no haguessin intervingut. De bon principi la influencia pacificadora de Petersburg queda paralitzada per una influencia belicosa de Viena. Resistien els búlgars als consells del Czar per que's sentien sostinguts per el Gabinet de Francisco Joseph. No era sinó'l secret del nunci qu'Àustria havia enviat vuytanta mil fusells a Bulgària y a més cavalls y canons. En lo que fracassà'l Comte de Berchtold fou en l'adhesió de Rumania. Aquesta, satisfeta ab la Silistria, ambicionava ben poch un veritable conflicte. Se multiplicaren els esforços del Gabinet de la Ballplatz prop del rey Carles. Però aquest no volgué ò no pogué modificar la opinió del seu govern, que's decidí per Bulgària, be qu'ab reserves.

La política austriaca no guanyava en aquesta part. En cambi, en lo referent a l'Albania obtenia una senyalada victoria. Dels trentadós pretendents al trono d'aquest flamant Estat, sols n'hi havia un d'efectiu: Ismail Kemal Bey. Aquest antich guerriller, bo per tots els cops de mà, escarmentat ara, anava cada jorn a pendre ordres de la Ballplatz. Tanta oficiositat era més que sospitosa. Lo cert es que'n protestaren a Petersburg, París y Londres, sens que valguessin gran cosa les protestes. Y no es que no fossin ben fundades. L'autonomia albanesa havia anat seguida d'una gran explosió de barbarie de part de la població mahometana. Creguda aquesta vegada qu'era la veritable mestressa, s'havia entregat a tota mena de violencies contra la població cristiana pacífica. Ab tot, no se'ls deya res; primer per que no estaven a tret y després per no desagradar al Gabinet de Viena, qu'era en aquesta ocasió'l company del de Roma, que volia la seva part a Albania. La situació per els infelissos habitants cristians era encara pitjor que baix el Sultà Abdul Hamid, ja que no hi havia tan solament govern a qui recórrer. Brunetièr ha parlat de l'autonomia de la passió. L'autonomia d'Albania era la de les males passions.

L'actitut oposada de les Potencies balkàniques y les europees fa difícil, ara per ara, endevinar la solució de tan complexes problemes. No podem sinó fer vots per que's solucionin definitivament y cessin les discordies, en mala hora comensades, per el pervindre a Orient dels pobles cristians.

L'acció espanyola al Marroch se desenrotlla entre aytals dificultats de tota mena, que l'opinió comensa a disgustarse y fatigarse. En el concepte diplomàtic, la qüestió no es tan senzilla com la d'avensar ò recular, termes en que'l vulgo la coloca. Avansar avuy devant la consistència y número del enemich, es un problema de temps y potser de molt temps. Recular es impossible sens abandonar d'una vegada tot el Marroch.

Per poch que's pensi, se comprendrà que la firma dels tractats europeus, en que ha obrat com mandatària europea, li impideix a Espanya abandonar axis son comens. D'altra part, la evacuació per un revés fora signe d'un estat d'ànim deplorable, que may se deu tenir en moments semblants. Certes coses poden pensarse en secret, però no's diuen alt tan solament.

Sols qu'aquest anguniós problema té un altre aspecte més desagradable encara. Si duren aquestes circumstancies desfavorables y's produhexen fets qu'al extranger permetin dubtar de la eficacia de la nostra acció armada quànt temps durarà? Per que no s'oblidi que'ls drets en aquest món sols se reconexen quan se saben fer respectar. Tota la sanch vessada a Cuba y Filipines de res servi quan el Tractat de París. Igualment ab els més penosos sacrificis de part d'Espanya, si no s'acompanyaven de un èxit militar brillant, al Marroch no s'hi guanyaria res. En fetxa no llunyana hi hauria un refredament de confiança a Europa, en rezel per part de Fransa, y a la llarga la situació espanyola al Marroch se faria verament insostenible. Abandonar un encàrrech honrós es trist, però no poderlo cumplir ò no saberne, es més deplorable encara. Si no millora l'aspecte de la campanya, poden ocórrer successos desagradables. Pensar que s'allargarà indefinidament la qüestió, com en el temps que no més hi havia Espanya y Marroch, es pecar de cándit. Avuy el problema marroquí es un problema europeu. Que'l Gabinet de Madrid no ho oblidi.

W. COROLEU.

LA Marguerida Xirgu triomfa a Buenos Aires, no ja sols dels entusiastes catalans que viuen en aquelles apartades terres, sinó de tots los aymants del art veritable, sien de la nacionalitat que's vulga.

Allà, en aquella ciutat del Plata, tan cosmopolita, hi triomfa una catalana més, hi triomfa l'art de la Xirgu, y axò dèu alegrarnos a nosaltres que tant l'hem aplaudida y admirada durant els poch's anys que li han calgut per ferse un nom, durant els anys de formació d'aquesta genial actriu que avuy admira y aplaudeix el públich de Buenos Aires.

La Marguerida Xirgu, qu'es tota una catalana, triomfa a l'Argentina parlant en castellà, com hi han triomfat tants altres seguint els matexos viarany's; però axò no vol dir que'ls catalans haguem de descoratjarnos, molt al con-

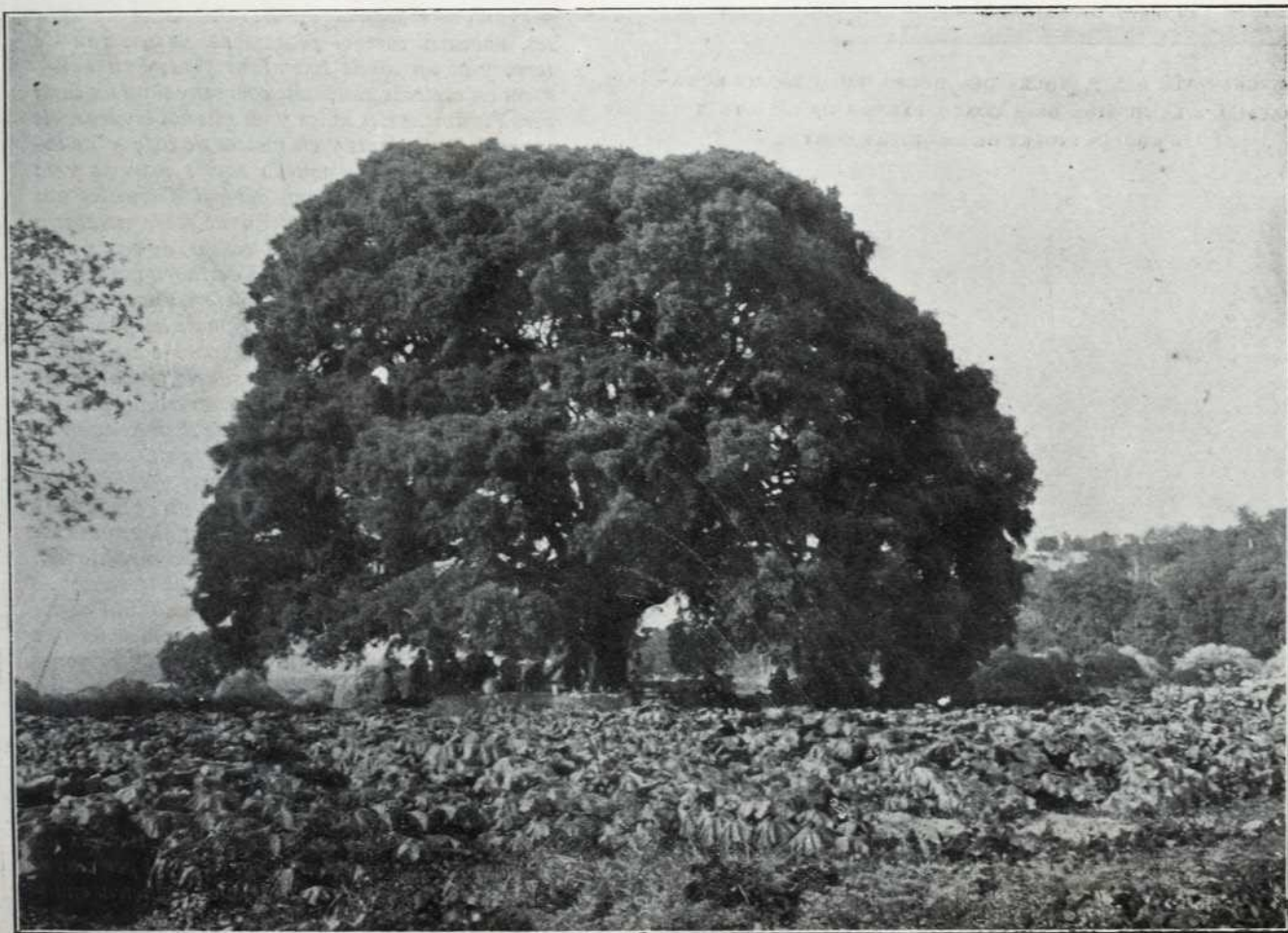

LA NOSTRA COMPATRIOTA AL ARRIBAR A LA CIUTAT DEL PLATA, ACOMPANYADA DEL EMPRESARI DA ROSA

rari: axò posa de manifest que, temps a venir, quan a la nostra terra hi trobi'l novell actor tot allò que es necessari per ferse com la lògica demana, no com s'han fet fins avuy, el teatre català podrà donar la volta al món tal com l'han infantat els seus pares y, sobre tot, interpretat per fills dels que cria la nostra terra, fills com els que ara aplaudixen al nou món parlant una llengua que no es la seva.

Allavores s'imposaràn actors y teatre: que aquest es l'ideal de la Catalunya renaixenta, al que contribuiràn tots los catalans entusiastes del art teatral y de la patria, tant si viuen a les benvolgudes comarques de la nostra terra com si's troben enllà d'enllà de la mar gran.

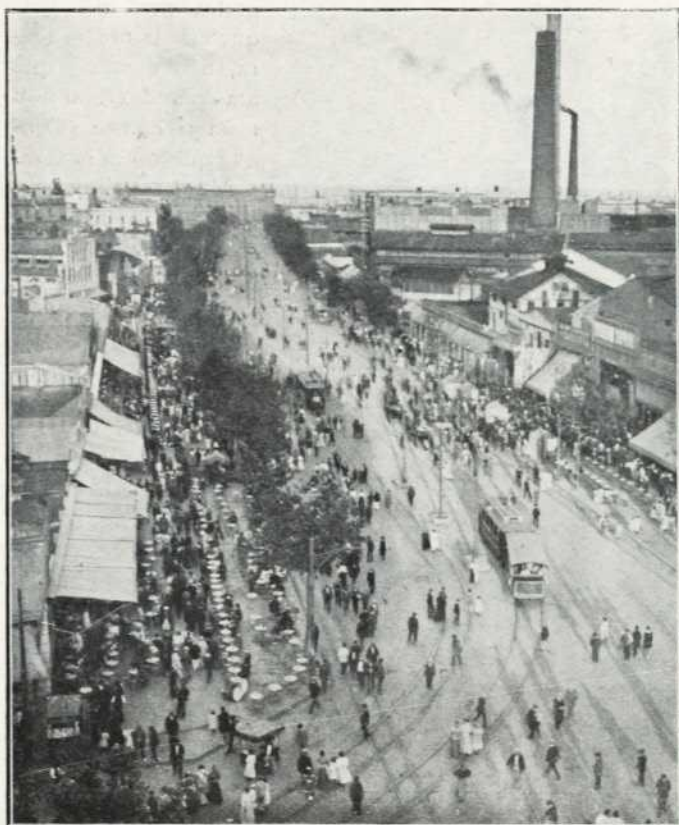
Rèbi, entretant, la simpàtica catalana, la nostra més entusiasta y franca enhorabona. — A.

ALSINA DEL TERME DE PALAUSOLITAR, SOTA QUAL BRANCATGE VA CELEBRARHI UNA FESTA D'ADMIRACIÓ L'ASSOCIACIÓ PROTECTORA D'ANIMALS Y PLANTES DE BARCELONA. — (Ballell, f.)

DEL MEU CARNET

NOTES BARCELONINES

LA GRAN VÍA DEL MARQUÈS DEL DUERO, VULGARMENT EL PARALELO, A LA SORTIDA DELS CONCURRENTS A UN DELS TEATRES D'AQUELL INDRET DE LA CIUTAT COMTAL

UN ALTRE ASPECTE DE LA MATEXA VÍA PRESA DESDE UN ALTRE PUNT, UN CAP AL TART DE CALMA. — Ballell, f)

PER entre les tres gegants ximeneyes de la Fàbrica d'Electricitat, apareix Montjuich, tot vert de Primavera, retallant el cel blau ab una nota de naturalesa, y allà d'enllà de la gran avinguda, s'extenen en ala d'honor tots els teatres del Paralelo... De les ximeneyes ne surt una columna de

fum negre qu'en linia recta inflexible puja amunt amunt, esvahintse en la infinitat d'una atmòsfera claríssima, y per les portes dels teatres com un riu de gent penetrava espentejantse ab maneres incivils. Les parets y les valles dels cafès, empaliades ab els cridaners anuncis de les funcions que s'havien de jugar, coloraven barroherament el carrer, mentres en el vestibul d'alguna barraca hont exhibien un fenòmen repugnant ò daltobre d'una escala, signant el cartell temptador, un pobre home llogat, ab pintoresca oratoria y gestes simieschs, prometia una estona divertida a deu cèntims l'entrada. Els Cinematògrafs, rublerts d'anuncis esgarriposos, asseguraven un metratge extraordinari molt difícil de comprovar, y per acabar de convèncer als badochs, un'orga ab figures de moviment, feya sonar sa axordadora trompeteria... Y la gent del poble, extasiada devant de tantes promenses de plaer y d'emoció, butxaquejava un instant y treyent la miserable moneda de coure l'allargava al taquiller a cambi del drat d'entrada. Alguns no podien arribar a aqueixa prodigalitat y s'acontentaven contemplant les fotografies de les estrelles, que desvergonyidament mostraven ses nuditats en poses pornogràfiques. Per entre'ls kioscos de la Premsa y les parades de melons se colocaven els carretons del cafè ab llet y els cabassos de xufles y cacauets, per que ningú, ni'ls que no podien fer una consumació a la taberna, se quedessin sense fer beguda, encara que sols fos gastant cinch cèntims en alguna d'aquelles lleminadures y bevent després en la font pública. Les gitanes, marcant el pas ab el ritme de les caderes y mirant insistentment als que passen, s'empenyen en dirlos hi la bonaventura y desembolicant de sos pellingos al churumbelo'l posa a terra mitx nú per que balli un garrotín a la salut de la concurrència... Les artistes líriques y de ball, ab son rostre carminat de coloret y son cabell pintat d'or, son trajo exagerat y ses sabates inverossímils, sos capells atrevits y ses bosses descomunals, se dirigexen als seus compromisos d'Empresa, si abans pel camí no troben algun estorb... Unes aurenetes, rabentes com el pensament, passen ran de terra y ab un xiscle triomfant s'enlayren novament en espirals glorioses, com senyalant un camí vers l'infinit... Els xulos y els gitanos blanchs, els venedors ambulants y els mossos de cafè y de taberna, les donotes d'aquells barris extrems y la quitxalla no se n'adonen del vol d'aquelles aus simpàtiques y seguexen mirant ab febre malaltissa les estampes de lladres y detectives, de crims passionals y de suicidis, de fochs de fàbriques y naufragis intencionats... Y l'atmòsfera s'omple d'olor de bunyols d'oli cremat, y el fum de les fàbriques s'aplana com una boyra baxa sobre aquell barri pintoresch y amenassa envolcallar-lo tot en un sudari negre d'invisible carbó. Mentrestant, per entre'ls carros que van al moll y els tramvies que no paren de traginar gent amunt y avall, passen un derrerera l'altre'ls cotxes funeraris que marxen pausadament al Cementiri Nou y fa l'efecte macabre d'un mort que volgués encara despedirse en son derrer viatge d'aquelles malsanes diversions... Vetaquí que'm fa l'efecte del barri de la vida y de la mort: de la vida, pel moviment qu'allí hi regna a tothora; de la mort, per les conseqüències que d'aquells espectacles ne treu la classe de persones que'ls freqüenten... El pallasso de la barroca del fenòmen crida la gent que passa, dos guardies de Seguretat porten cap al quarteret a un valent que acaba de donar una ganivetada a la seva dona, el Regiment d'Artilleria desfila al trot per l'empedrat fent un terràtremol espantós, els tramvies avisen ab el seguit repiqueteig de sos timbres als desvagats qu'intercepten la vía, y el sol per entre'l fum de la fàbrica de l'Electricitat, penetra endolat fins els reconcs més abscondits...

CARLES DE FORTUNY.

UN ASPECTE DE LA EXPOSICIÓ DE FOTOGRAFIES
ORGANISADA PER LA SECCIÓ FOTOGRÀFICA DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA A LA SALA PEIG. — (MRS, f.)

LLIBRE D'OR

Cent cançons populars de diferents païssos,
traduhides per Apeles Mestres

L'Apeles Mestres, el gran poeta — una de les abelles més feyneres d'aquesta nostra Catalunya per la qual tan heroycament els poetes treballen — acaba de publicar aquest llibre — y aquest llibre es d'or y porta al cor la florida boja de totes les arrels de poesia de la terra.

L'anunci sol del llibre ja diu un gran acort: *Cent cançons populars de diferents païssos escullides y traduhides per l'Apeles*, per un poeta de tradició tan exquisidament popular, pel qui en dies llunyans va fer la inoblidable y bella traducció del *Intermezzo* de Heine, — en dies llunyans, quan l'aparició d'un bell llibre era entre nosaltres un acontexement. L'anunci sol del llibre dona ja tot el pès y la qualitat de son valor.

Hi hà cançons d'Hongria, de Grecia, de Suecia, de Noruega, de Dinamarca, d'Islandia, de Finlàndia, de Còrcega, de l'Alemanya, del Japó, de més llochs encara y joh maravellosos son d'un sol lloch, del cor del poble, y el poble arreu es el mateix; bon minyó, generós, venjatiu, guerrer, auster, sensual, romàntich, y té dolors al front, amor al cor y cants als llabis. Y així moltes de les cançons d'aquells apartats indrets de la terra s'assem-

blen a les nostres, y moltes de les nostres son retrobades al fons y fins en la forma de les llunyanes cançons que suara'l mestre acaba de descobrir y donar per amigues o germanes al nostre folklore.

Jo no sé de llibre importat que tingui un valor més delicat y aspre al ensemps y qu'enamori més per sa candidesa y amargor en mescla ponderada.

Sí, sí: el poble es un gran poeta tràgich y melangiós, y tal volta si'ls que treballen pera dur nostra emoció al poble, ab la ploma als dits en l'alta vetlla, avuy y demà y sempre, com a viciosos o dam-nats, no arribem a ell y el guanyem, es per que no'ns volem despullar d'habilitats literaries, d'alambicaments y preciosismes, y el poble vol les coses nues y palpitants, com ofereix ell, quan al anar tombant els fulls del llibre del Apeles Mestres, ens posa les seves passions entre les mans com colomes vives.

Y veusaquí com jo ara al dir mon enamorament y ma devoció per aquest llibre magnífich en que la forsa y la tebior del fons se'ns serveix en una forma maravellosa de concisió y d'exponantietat ingènua, voldria allunyar-me com d'un pecat de llargues y vanes paraules y diria única-ment:

— Prèn tu, poble nostre, aquest llibre d'or y guàrdal y estímal forsa. Es teu, ben teu. Ell descobreix lo millor que tu tens, lo qu'es la teva gloria, lo que serà'l teu recort més viu y el llevat de tes gene-

racions futures; els batechs de la teva ànima y la gracia dels teus cants. Consol hi trobaràs y esperonament, seràs content de ser poble per que't sabràs poeta, y el taral-leig d'una cansó't serà sempre'l millor alleugeriment y alivi de camí.

— Prènlo tu, també, poeta jove, im-personal encara, que't dèus intensificar si vols fer viure'l neguit y la indecisió de tes paraules. Veuràs que sobre'l món hi hà cosa més fonda que'ls teus esblaymats enamoraments d'adolescencia y sàtira més sangnant qu'aquests versos que dediques a les injustícies socials, y pobreses més negres que les que't sobten a les sortides dels teatres en la nit ciutadana, y odis més nobles y vermells que'ls que tu sents y, sobre tot, expressió més lluminosa y més econòmica de les sensacions totes del viure y l'estimar.

Guàrdal llibre d'or que't serà font de inspiracions y llevor de poesia, y si ets dels escullits y ets un día una gran figura literaria de ta Patria, sies humil com l'eximi cantor de *Margaridó* y recòrda qu'ell en plena producció gloriosa va treballar anys y anys en escullir y traduhir cent cançons de diferents païssos; que quan el poble'l va enlayrar, ell va baxar al poble y va esforsarse tant en l'amorosa feyna que, sense saberho, va demostrar a totes llums que'l poble es tan gran poeta com ell y ell tañ gran poeta com el poble.

R. SURIÑACH SENTIES.

PETITES PROSES

DE R. SURINACH SENTIES
Se ven a les principals llibreríes.

2 pessetes

UNA ESCENA DE PAGESIA CATALANA, QUADRO D'A. DE RIQUER

EXPOSAT ÚLTIMAMENT A LA SALA PARÉS

CORPUS CHRISTI

Els vius colors dels domassos y dels cobrellits fereixen alegrement la vista. Les serpentines multicolors penjades de un costat al altre del carrer, formen un espès textit que's diria talment construhit per colossal aranya. La pluja de la odoranta ginesta cobreix l'empedrat del carrer d'una alfombra suau, y'ls paperets de tots colors se fiquen, atrevits, per entre'ls cabells sedosos de les jovenetes. Els balcons semblen talment uns jardins curulls de roses — les roses dels capells y les roses de les cares de les nostres barcelonines, — y abaix, devant les cases, sobre'ls banchs improvisats y en les cadires de

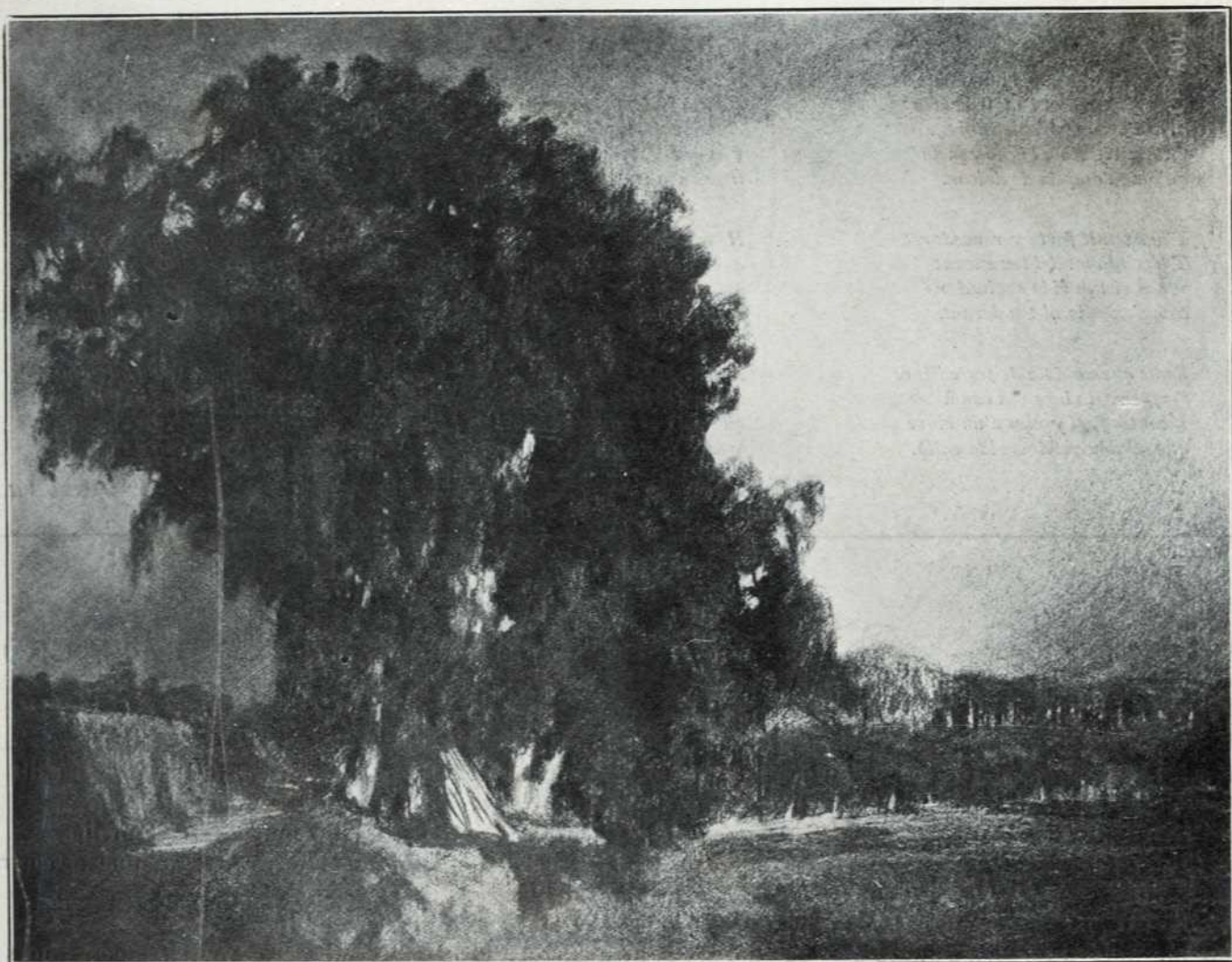
totes formes — un mostruari de cadires — s'hi veuen una triple filera de cares jovenívoles, de semblants madurs y d'esguarts joyosos.

En l'ayre s'escampa, penetranta, l'olor dels clavells y la ginesta; y ressona qualque volta l'espiguet estrident de les cornetes dels soldats que van a cubrir el curs. Y per el mitx del carrer deambula la multitud. La damisela elegante qui estrena'l vestit clar d'istiu que crida l'atenció per la seva novetat; la gentil obrera que després de passar les nits en vetlla en l'obrador per els vestits de *les altres*, encara ha pogut acabar-se la brusa senzilla y escayenta; el salta-taulells qui estrena'l seu barret de palla y lluheix pomposament en el trau de l'americana l'alba

blancor d'un clavell; el vell burgès qui's recorda de la seva joventut, ab la processó passant per els vells carrers, avuy ja molts d'ells desapareguts; l'infant qu'espera ab impaciencia — no exempta de por — la visió d'aquells gegants terribles de les rondalles de la mare amantíssima, y que sols ha vist en somnis...

El dia va declinant, y mentres en l'esmortuhida llum del capvespre's veuen llangotejar les flames dels ciris de la processó que passa, en un balcó, en un banch de les aceres, alguns ulls se miren, algunes mans se troben... y l'entremaliat Amor va buydant son carcax de les feridores sagetes.

JORDI CATALÀ.

CAMÍ DELS VIVERS (ARGENTONA), QUADRO DE RAFEL ESTRANY

FULL DE TARDOR

La terra llaurada de fresch ab bona sahó, era tristament hermosa y quieta. Les vinyes anaven despampolantse, y una pluja de fulles grogues semblaven fer la *rateta* a la tramontana que joganera s'hi divertia; y les batallades pausadament allargassades ressonaven confoses y agafades...

— Combreguen a n'en Peret, — deya tothom ab ayre planyider; — pobre noy, es ben trist, tant jove!... —

Y'ls amichs de coro, y amigues de joventut, s'anaven aplegant, com les ovelles emmorrònides que senten venir la tempesta; temen la pedra seca que trinxa la ufana y destrueix la vinya tendra.

Tots en colla se'n anaren cap a *missa*: aquí més els hi hauria dut allí? ¿còm renunciar a n'aquella tarde d'esbarjo, de bogeria, de vida, que tot'una setmana de treball separava?

Demanaven la benedicció, com se demana pels camps de blat porque Deu malehexi la cuca que'l sega tot just obre els ulls a la vida.

Tots hi anaven quiets; ni's parlava, ni's reya, com pel novenari; ara era una altra cosa; els predicadors feyen figures al espay, ara la tenien a les mans y axò'ls commovia.

El més esbojarrat feya d'escolà, el més renegayre tocava la campaneta porque tothom pregués a Deu. Les noyes, cap baxes, seguien la professó ab els trajos llampants y la cara encesa per la dansa. Y en Peret, mitx moribon, rebia de mans del vicari'l consol, y fruhia com aquell jovent en día de festa, però sos plahers eren més dolços, més tendres, més íntims; goigs de l'ànima. Com el blat dins de la terra cultivada, germinava en el seu cor l'amor diví. Sa vida s'esfullava, y les fulles grogues joguinejaven ab les ilusions, mentres la pluja de la gracia dava vida en l'altre món.

La terra llaurada de fresch era tristament hermosa y quieta... Entre llums apagats, el vent s'enduya'l drinch de la campaneta..

El sol se ponía tot dexant l'ànima en suspens, per un trist pressentiment.

JOSEPH DE RIBOT.

* * *

*El sol se me'n va de posta,
ja se m'acosta'l repòs,...
ja se m'acosta'l revèuret,
aucelleta del meu cor.*

*De dia, ab les flors de l'horta
trech comparanses de tu;
de nit, quan te veig més clara,
ab les flors d'estels amunt.*

M. MORERA Y GALICIA.

SUISSA

ELS ALPS

*Que Deu vos guard, serres nevades,
que a un valent poble com cap bell,
dantros les mans, escalonades
l'enjoyelleu d'un rich anell.*

*Un jorn vau ser iluminades
de llibertat per un destell,
tot presenciant les afamades
gestes que feu en Guillem Tell.*

*Timit el sol vos acarona;
sols en vosaltres hi ressona
de les cascates la remó'.*

*y el vent, quan passa en tes montanyes,
sembla que conti les hassanyes
d'en Tartarin de Tarascó.*

PERE J. BASSEGODA.

HORES LLUMINOSSES

POESIES DE MAGI MORERA Y GALICIA

= Se ven a totes les bones llibreries

— 2 ptes.

MADRIGAL

*Com ha esclatat l'adolescència
dintre'l teu si prometedor!...
y t'has rigui de l'ignoscència
qu'ahir t'omplia de dolzor.*

*T'has sentit forta y vencedora.
T'has adonat del teu encant
y has vist la vida encisadora
com s'extenia al teu davant.*

*Sents que un dalè de ferte lliure
t'empeny a riure y a cantà'
y cantes fort y rius d'un riure
que sembla perdres vida enllà.*

*L'enllà felís, pel que sospires,
el veus vessant de plenitut
y es que, febroso, sols el mires
travers la teva joventut.*

*Has escoltat paraules noves
que t'han sobtat hermosament;
amor que vols, amor que trobes,
amor joyós d'adolescent.*

*Amor, guanyat d'una mirada,
amor de riure y de cansó,
que neix al deix d'una abraçada
y està al albir d'un nou petó.*

*Enjogassada y atrevida,
no sabs encar que tinguis cor,
y't sobtarà d'una embranzida
que'l riure teu ne tindrà por.*

*Adolescent enjogassada
que vius de riure y de cantar;
sols del amor enamorada...
te durà a pèrdret l'estimar!...*

*Si sents vibrar l'adolescència
que dintre teu frissa d'amors,
vulgals semblar a l'ignoscència
que't feya plena de dolzors.*

MANEL VILÀ

INSPIRACIÓ

NOVELETA DE MIQUEL ROGER Y CROSA

(Acabament)

— Be, però...

— Jo li diré: els dematins, per fret que fassi, compareix a l'hora, però, havent dinat, fiets de Deu, me desapareix del màs... que no sé pas hont và. Molts dies, arriba l'hora de tornar al treball y el mossot no hi es. El primer cop, tots nosatros mos vam esgargamellar a crits: «Tomàas, Tomàas.» Ben mirat, no puch pas queixarme, per que si d'una banda pert cinch minuts, els recobra ab escreix, treballant sense repòs y sense dir paraula. Jo no sé pas hont và. La veritat, me venien temptacions de sotjarlo, però me som dit: val més que ho diguis al seu pare. —

L'organista y la seva esposa's miraren escruixits.

— No hi hà pas cap noya per allí als voltants, que'l pugui enamorar? — feu l'Aurelia.

— Jo ja hi som pensat. D'haver-nhi, es clar que n'hi hà. Hi hà la Cinteta del màs Ferrer; però, redefoscre! si es més lletja que un servidor. Que potser li agrada jugar a n'en Tomàs?

— Si no ha tocat may cartes!

— Ho dich, per que allà a la vora hi han uns quants galifardeus que, encara no tenen un moment, ja les fan córrer, les cartes.

— No pot pas esser.

— En fi, ara vostès ja ho saben.

Vull dir que per xò sol no'l despatxaré pas may l'hereu. —

L'hereu arribà cantant. Va rentarse precipitat, per l'afany de no perdre ni un minut del temps que a la música consagrava. A la cambra de música's dirigia, canturrejant sens parar, quan son pare, ab veu sorda y seriosa, digué:

— Entra y tànca. —

El noy, obehint la comanda, s'es-pahordí al veure l'actitut de jutge que havien adquirida sos pares, asseguts en el sofà rònech.

— Què hi hà de nou?

— Per què fuges del mas, havent dinat? Hont vas? Dígamho; però sense mentides. —

L'hereu esclafí una rialla tan sonora y plena, que l'actitut solemnial y trista dels pares vingué ridícula.

— Ara ja us ho puch dir. Mirèu hont vaig y lo que faig. —

Trayentse de la butxaca unes solfes matxucades, que presentà joyosament al organista, digué:

— Allà hont reflen els rossinyols anava a escriure la música que jo sentia en la meua ànima. —

L'organista, al ohir aquella revelació, parcorregué sos ulls miops en la partitura matxucada.

Mentrestant la mare, somrienta y joyosa, abraçava el fill.

— Y nosatros que mos pensavem quí sab què! En Mateu ha vingut ab

ayres de misteri, y mos ha dit que trigaves a anar a trebayar.

— Som fet tart algun día.

— Es un choral a quatre veus mixtes.

— Sí.

— Però, veus? les coses no s'han de fer d'amagat.

— Està molt be!!

— Còm volia qu'escrivís devant d'aquella gent que no para may de galar?

— Esplèndit! Ha d'esser d'un efecte colossal! —

L'organista, ab els ulls espurnats de llàgrimes joyoses, s'extasià devant la soperba florescència de l'ànima del seu hereu, de l'ànima jovensana qui's revelava ab tota l'hermosura d'un càntich primaveral.

— Però, escolta, — feu l'organista, un xich estranyat. — ¿D'hont has tret aquesta poesia tan propia per la composició, aquesta pastoral tan hermosa?

— Jo mateix la som composta.

— Tu mateix? — feu en Mallol, tremolós.

— Sí, jo mateix.

— Oh, fill meu! — exclamà l'organista, arrencant el plor de les grans joyes. — Com Wagner!! Com Wagner!! —

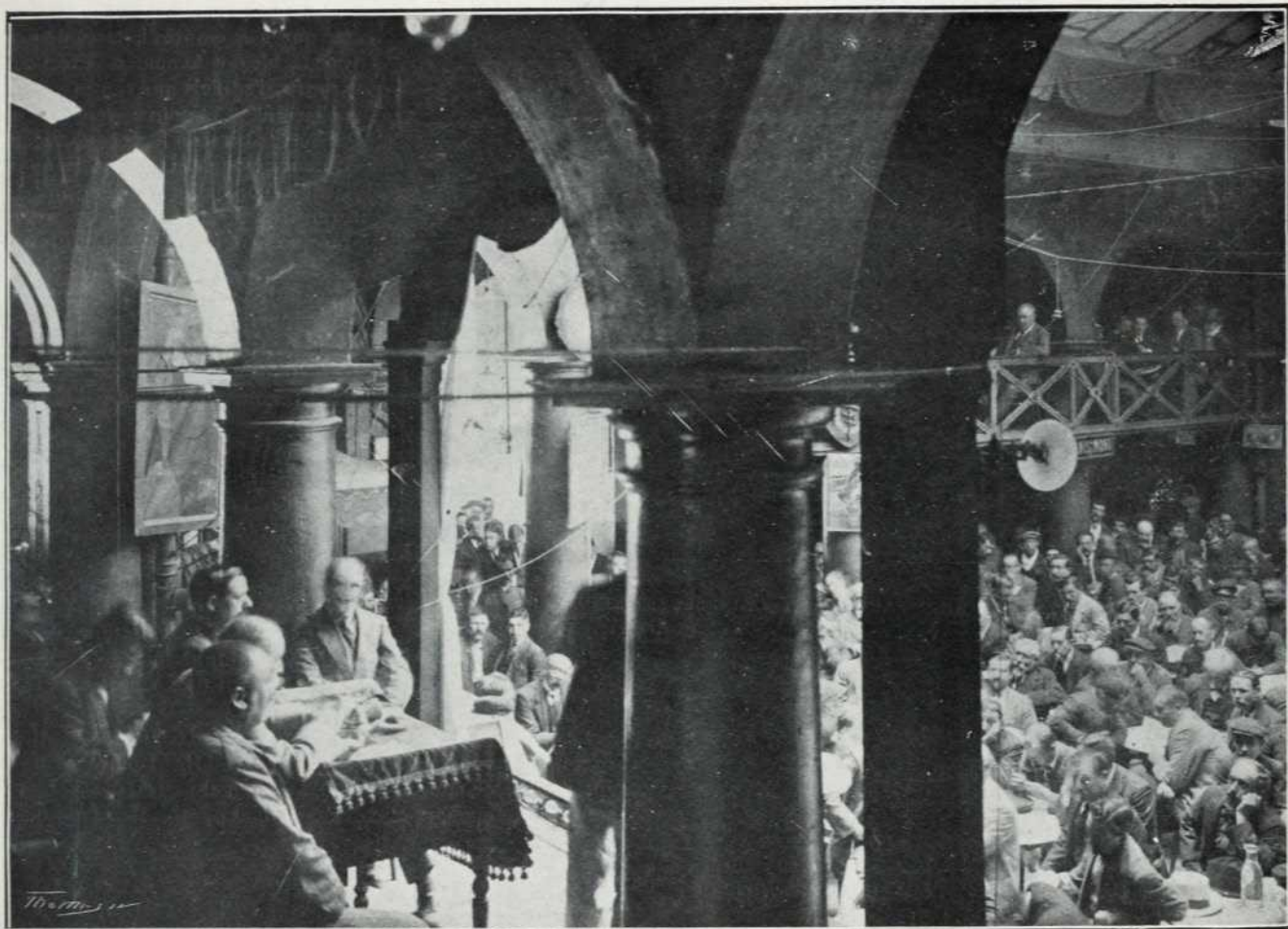
Y besant l'hereu en el front, afegí:

— Tu seràs el fill ideal que tant havia somniat! —

LA RATXADA

NOVELA DE MIQUEL ROGER Y CROSA
— De venda a les principals llibrerías —

2 pessetes

MEETING NAVAL. — EL PRIMER MEETING DE MARINERS ORGANISAT PEL FOMENT DE LA MARINA MERCANT D'AQUESTA CIUTAT AL SALÓ COMERCIAL DE LA PLASSA D'ANTONI LOPEZ. — (Ballell, f.)

UN NOU MERCAT BARCELONÍ

INTERIOR DEL NOU MERCAT DE GRACIA ANOMENAT "ABACERÍA CENTRAL"
QUAL INAUGURACIÓ OFICIAL TINGUÉ LLOCH LO DÍA 28 DEL MES PASSAT DESPRÉS D'UN PLET DE MOLTS ANYS DE DURADA
(Ballell, f.)

DE LA CATALUNYA PINTORESCA

UNA VISTA DEL SANTUARI DE SANTA CRISTINA DE LLORET DE MAR
I LLOCH D'ESTIUIG DELS MES ATRACTIUS DE LA NOSTRA TERRA

REVISTA

Advertència

La situació anormal qu'ha pesat sobre les impremtes de Barcelona durant les darreres setmanes, ens troba endarrerits ab els nostres lectors, lo qual ens obligarà en aquesta revista a restringir la ressenya d'alguns fets y a passarne per alt alguns altres que, en circumstancies normals, haurien estat objecte de la deguda consignació.

Repassem les fulles de paper que ja teníem escrites, resseguim les notes qu'hem preses y anem a la tasca.

De l'art fotogràfic

No volem dexar de recordar en les planes d'aquesta IL·L·U·S·T·R·A·C·I·Ó la notable exposició de fotografies documentals y artístiques que, organitzada per la Secció fotogràfica del Centre Excursionista de Catalunya que presideix el senyor Parés, va estar oberta a les sales de ca'n Reig durant la primera quinzena del passat mes de Juny.

En ella hi figuraven 566 proves sobre paper y 300 positius estereoscòpics sobre vidre, molts d'ells de color, quals obres eren degudes a 41 expositors, socis tots de dit Centre.

Va ser un èxit per la referida Secció fotogràfica del benemèrit Centre, ja que fou visitada per tots quants a Barcelona senten amor a la seva terra y al art aplicat a la fotografia.

Aquesta interessant exposició's troba actualment instal·lada en el Centre de Lectura de Reus, a qual important societat va esser traslladada per alguns dies a invitació de la Junta de la Secció Excursionista del referit Centre.

Per la ciutat jardí

En les societats modernes comença a sentir-se un gran amor al ayre lliure. Y la facilitat de comunicacions de tota mena ajuda a conreuarlo y la boga dels sports contribuïx a ferlo més intens. Cada dia son més els qu'aspiren a viure les hores de repòs lluny del tràfec intensiu dels grans nuclis urbans. Així veyem a Barcelona mateix com se poblen les barriades extremes y com s'hi espessexen ultra-mesura les edificacions, fins al punt de caure en el mateix defecte contra'l qual representen en principi — ja que no sempre en la pràctica — una mena de saludable reacció. Hi ha punts de les altures foranes de Barcelona qu'exigiran aviat — sinó totseguit — una reforma tant o més important que la que's realisa en l'interior de la urb.

En aquestes circumstancies ha vingut com l'anell al dit l'aplicació de la llei de cases barates, haventse posat ja a Barcelona la primera pedra d'un important nucli en terrenys galanament cedits pel senyor comte de Güell. L'exemple de l'entitat que s'ha llensat a tal empresa sembla trobar imitadors, y fins se diu si serà un dels l'Associació de la Premsa diària.

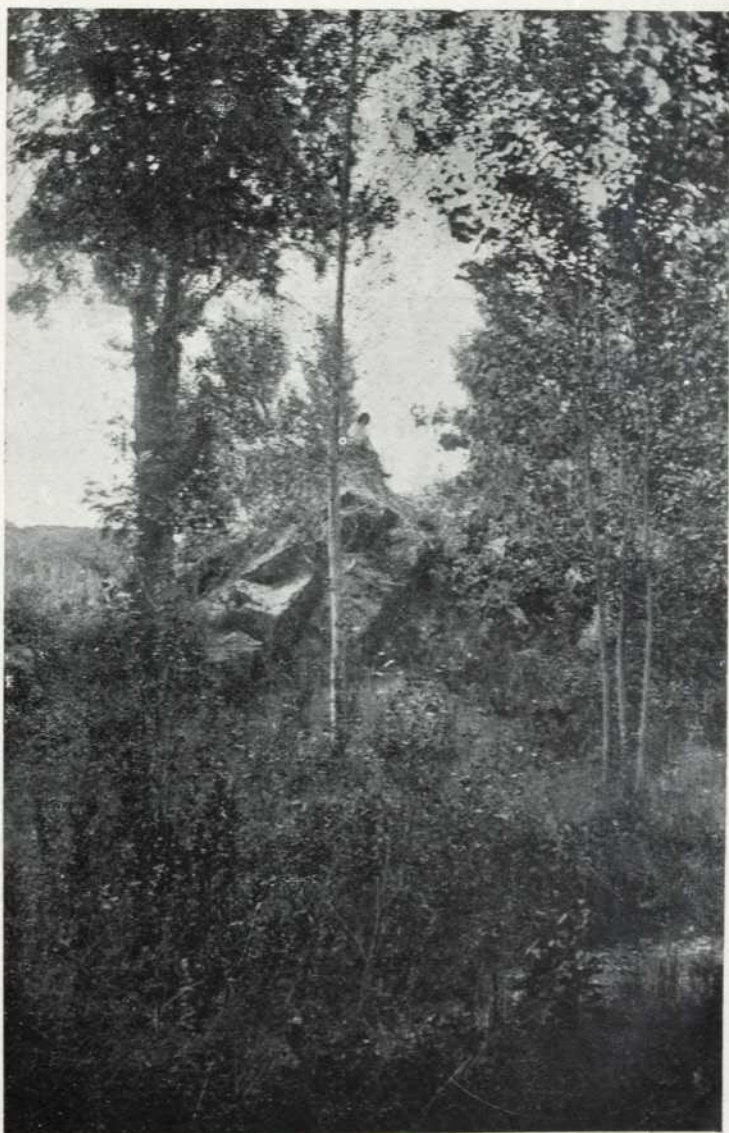
Però no n'hi hà prou de procurar a les famílies modestes una habitació higiènica. Cal fer qu'ademés sigui agradosa. Y a n'aquí

entra en campanya la benemèrita entitat que s'ha emprès la tasca de propagar la idea y fomentar l'execució de grupus d'edificis que siguin a la vega-da jardins y la construcció dels quals obehexi a un plan lògich y armònich. L'associació per el foment de la ciutat jardí ha comensat, donchs, una activa campanya de conferencies y es d'esperar que se'n treuràn bells fruyts. Per ara, ab les qu'han donat alguns dels seus individus y les qu'ha encarregat a eminents personalitats estrangeres, s'ha conseguit donar al tema una forta actualitat, sembrant arreu bells entusiasmes que son penyora d'innegables èxits.

D'estiueig

Ab l'entrada d'estiu han comensat les sortides de ciutat envers els distints llocs de Catalunya consagrats ja per la gent que pot com els més indicats per passarhi aquestes diades en que la xafagor de la temperatura convida al repòs, a la tonificació dels còssos sotragats intensament durant los mesos en que a ciutat se treballa ab febre material y espiritualment.

Les platges de les nostres costes, les valls de les altes montanyes y alguns oàsis escampats assí y allà de la plana, van omplintse aquests dies de famílies ciutadanes que, al fugir de les calors de la capital, donen un atractiu desacostumat a la vida dels pobles rurals.

DETALL DE LES ARBREDES DELS VOLTANTS DE BLANES, UNA DE LES VILES DE MARINA DE LA COMARCA DE LA SELVA QUE GUARDA MES ATRACTIUS PER ELS ESTIUEJANTS

L'ALCALDE ACCIDENTAL DE LA CIUTAT SENYOR MIR Y MIRÓ FENT ENTREGA AL CÒNSOL DE BÈLGICA D'UN DIPLOMA GUANYAT EN LA ÚLTIMA EXPOSICIÓ D'ART DE BARCELONA (Ballell f.)

“La fierecilla domada” en opereta

Mentres a Novetats representava en llengua castellana un gran actor català, al Tívoli s'estrenava música d'en Morera en una obra d'expressió castellana: «L'esquerpa amansida», de Shakespeare, arranjada per don Lluís Zulueta y don Joseph Maria Jordà ab el títol *La fierecilla domada*. L'adaptació es feta ab gran respecte y s'hi noten en alguns indrets certes gales d'estil a les quals no solen ser pas gayre donats els traductors d'ofici. En quant a la música, s'ajusta perfectament al ayre de la farsa, fenthi gala en Morera d'una inspiració grassa, molt d'acort ab la marxa de l'acció. El primer acte, en tal sentit, es el més ferm dels tres que componen l'adaptació dels senyors Jordà y Zulueta.

Napierkowska

La dansarina que coneguerem quan la *tournee* Max-Linder, ha passat altre cop entre nosaltres, portant per un moment al escenari del Tívoli una visió d'art exquisida. La Napierkowska es en la dansa quelcom d'extraordinari, que s'emparenta ab la tragedia més qu'ab cap altra cosa. Per axò en alguns moments fa córrer entre carn y pell del espectador l'esgarrifansa del gran art. Qui veu la Napierkowska en les seves danses, veu una bella estàtua en moviment.

Els metges de llengua catalana

Alguna vegada, en aquestes matexes revistes, hem anomenat Barcelona la ciutat dels congressos. N'hem tingut de tota lley, que'ns han servit per rebre l'honor d'altres personalitats vingudes de les quatre parts del món.

Ara, no obstant, acabem de tenirne un que sembla més modest qu'alguns altres y es no obstant dels més importants qu'han celebrat sentades a Barcelona. Parlem del Primer Congrés de Metges de llengua catalana, del qual n'ha nascut la creació d'una

ampla entitat que'ls agrupi a tots ells pera colaborar en la tasca comú de fer ciència en el nostre idioma. Y la importancia del Congrés naix d'axò. Per que fins ara en altres congressos d'altres rams, hem vist Catalunya atrayent per uns dies a respectables hostes forasters. Després de la qual cosa cada hù se n'entornava a casa seva sense que hagués establert cap lligam sòlit ab nosaltres. En cambi aquest Congrés d'ara'ls ha establert entre tots els conueadors de la ciència mèdica que tenen la llengua catalana com a natural. Y axò farà que la ciència que crein sia fecondada per l'empenta colectiva y s'escampi y s'imposi arreu de la terra, com s'imposa cada día més en tots els centres d'alta cultura l'obra del Institut d'Estudis Catalans, la dels nostres artistes

distints dels tradicionals y més d'acort ab la manera de ser de la vida moderna. Ja ho veurà qui visqui. Per ara diguem que la companyia del teatre de la Comedia de Madrid, hostatjada a Novetats y la de sarsuela qu'actua al Còmich, — les úniques que tenim en teatres de debò — estan fent una campanya ben pobra en tots sentits. En cambi, la gent, aquestes primeres diades estivals, s'ha llessat als espectacles d'ayre lliure ab una gran afició. Els sports van fent adeptes cada día més, com s'ha pogut comprovar ab l'èxit dels derrers partits de futbol, del concurs hípich, del tir nacional, etz, etz. Per altra part, en les nits de revetlla, la ciutat ha estat relativament menys animada que'ls seus voltants, en els quals ha cercat esplay preferent la multitut.

CONCURS HÍPICH. EL GUANYADOR DE LA COPA BARCELONA, SENYOR MORENO, FESTEJAT PELS SEUS COMPANYS. —(Ballell f.)

gràfichs y plàstichs, la dels nostres poetes y novelistes y historiadors.

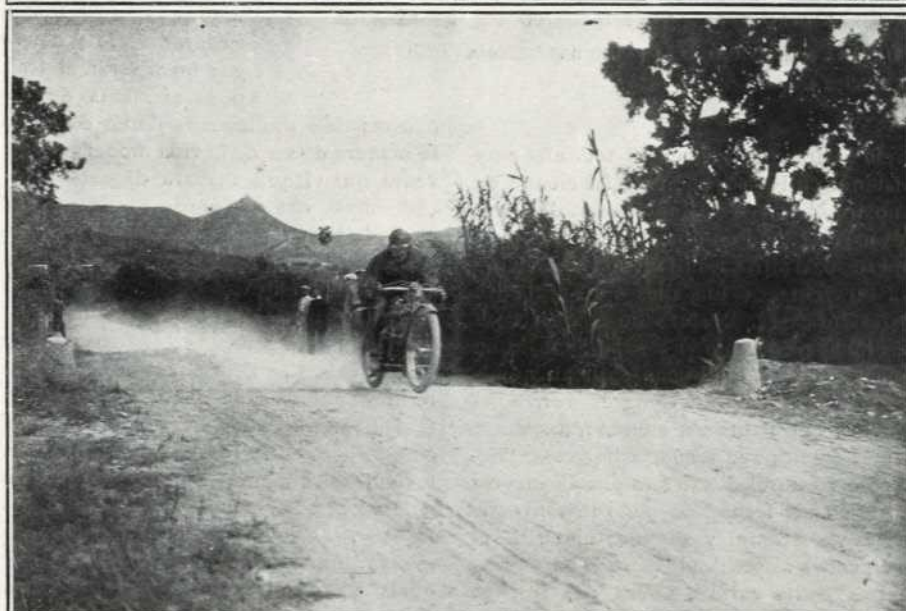
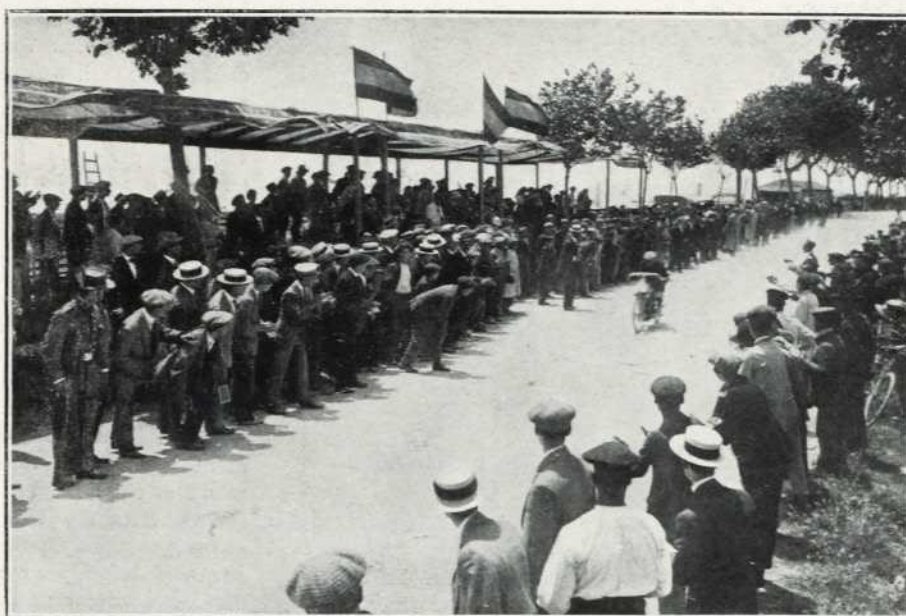
Fer ciència catalana en català: veusaquí la conclusió que s'ha imposat per sí sola en el benvingut Congrés de metges de llengua catalana. Y els elements que han prèss part activa en les tasques del Congrés, son prou valiosos per que poguem veure en ells ferma garantia d'èxit.

Altres notes

Ab tot y haver tractat de resumir, la tasca se'ns ha allargat ultra-mesura. Cal, donchs, enllestirla.

Els teatres han arribat en aquests principis d'estiu a un límit d'ensopiment inconcebible. Realment, el cinematògraf y les varietats els tenen morts y sols pot esperar-se que reaccionin per medis extraordinaris. Tal vegada l'època actual ho es de transició y convinguí incorporar al teatre nous elements de vida

DE LA CARRERA DE MOTOCICLETES AL CIRCUIT VILASSAR MATARÓ, ARGENTONA VILASSAR

LES TRIBUNES. — EN PLENA CARRERA. — LO GUANYADOR DEL PRIMER PREMI
(Ballell, f.)

De Teatre Català. A propòsit d'en Borràs. — L'escola d'art dramàtic.

El primer dels fets artístics que trobem dignes d'esment, es constituït per la tanda de representacions donades per l'Enrich Borràs al teatre de Novetats, a base d'alguns dels elements que duya en les seves excursions ultramarines y ab el reforç d'alguns arreu mateix.

Passa, ab el cas Borràs, una cosa digna de ser remarcada.

Un artista prou fort per ferse aplaudir en la seva llengua — anés allà hont anés — l'abandona un dia cercant a fora gloria y fortuna. Transcorren els anys, y l'home que parlant en català s'havia imposat adhuc al públich madrileny, ve parlant en castellà a Barcelona. Es lamentable.

Nosaltres volem creure que la tasca d'en Borràs fora de Catalunya ha estat profitosa en el sentit d'haver dut a tot arreu hont ha anat alguna mostra del nostre teatre. Però aquest be no compensa dels mals que'ns ha produït la manca del actor; per qu'aquesta s'ha dexat sentir, no solament per ella, sinó per haver servit d'exemple nociu a tants y tants altres elements com ens han anat dexant, reduïts per guanyos il·lusoris y per una gloria qu'enlloch poden trobar tan ferma com a Catalunya. En Fontova, que no's va moure may d'entre nosaltres, té un monument al Parch. ¿Creyeu que li tindrà cap dels qu'han fugit, per anar a ocupar molts cops un lloch humilíssim en companyies a voltes inferiors a n'ell?

Si existís entre'ls nostres actors un esperit nacional, no se'n contentarien de vendre el seu art en llengua emmanllevada. Y si anessin a Madrid o's llensessin a l'aventura de córrer terres llunyes, ho farien duhenthi la seva llengua y imposantla, com la imposen els grans comedians estrangers, adhuc els xinesos y japonesos. Renunciar a la llengua propia es, sense cap mena de dubte, una senyal de feblesa. Y consti que parlem en general y tot reconeguent que, al estat qu'han arribat les coses, fan necessaria la creació de foc nou. El qual pot trobarse, per exemple, en la nova Escola d'art dramàtic, sempre que'ls seus professors tinguin bon compte d'infiltrar en els dexebls l'esperit nacional qu'ha mancat fins avuy a la majoria dels nostres actors. Cal que tot comediant català's senti català, y axò sols pot conseguirse infiltrantlos al esperit el recort de les glories passades y l'esperansa de les venidores. El dia que tots els nostres actors sàpiguen historia de Catalunya, tindrem assegurada la formació de companyies estables.

Tornant a n'en Borràs, dirèm que'l seu art es fort com sempre, encara que s'hi noti a estones més ciencia qu'art. Tot veientlo de nou, no podem menys que sentir una vegada més l'absencia d'un element tan valios y plànyens del perjudici qu'ha causat a la nostra escena la deserció de tants y tants com han seguit el seu exemple.

Per ventura, segons les nostres noticies, l'esperit dels dexebls ab que compta fins ara l'Escola Catalana d'art dramàtic, no té res que veure ab el de la majoria dels professionals que fins ara hem tingut. La qual cosa es alegra, sobre tot tenint en compte que, entre aquells actors futurs, algun n'hi hà que pot arribar a conseguir les més altes cimes. Axís ens va semblar notarho en les probes de fi de curs que'ns va oferir en

Gual l'altre dia, junt ab una conferencia seva y una del professor de gimnastica ritmica mestre Llongueras al local del Angelus Hall.

Publicacions rebudes

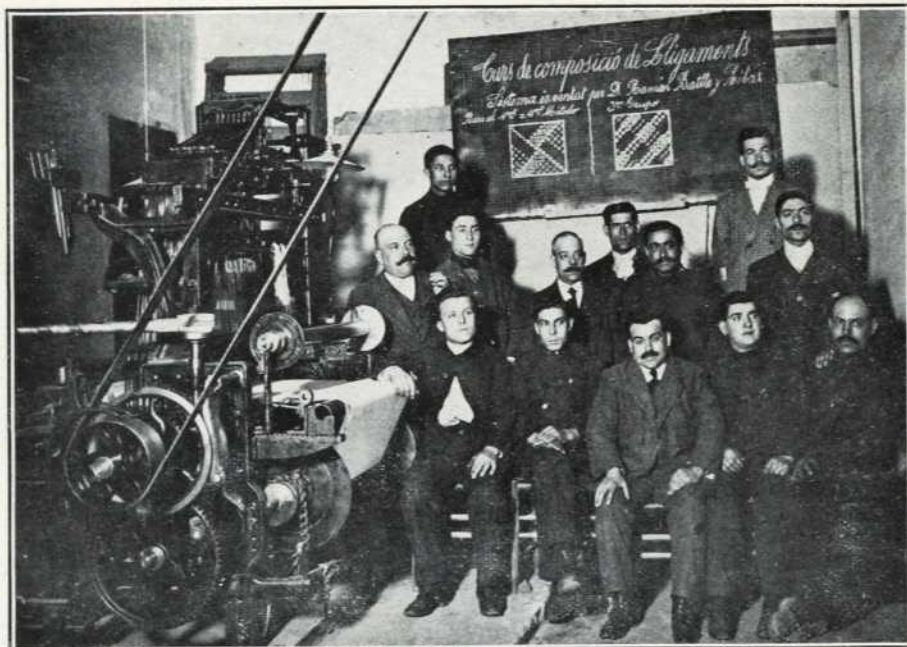
DICCIONARIO SALVAT, enciclopédico, popular, ilustrado. 50 cèntims lo quadern.

Hem rebut los quaderns 311 a 316 del important Diccionari Salvat. En ells continua l'Apèndix a tan notable obra que's feya necessari no solament per omplir los buyts qu'hagin ocorregut en publicació tan llarga y tan abarcadora, sinó per completarla ab l'inventari de totes les paraules científiques y tècniques, qual explicació's fa ab ben marcada competència. Acompanyen al text nombrosos gravats y làmines de color, com ha anat fent sempre en tota l'obra tan reputada casa editorial.

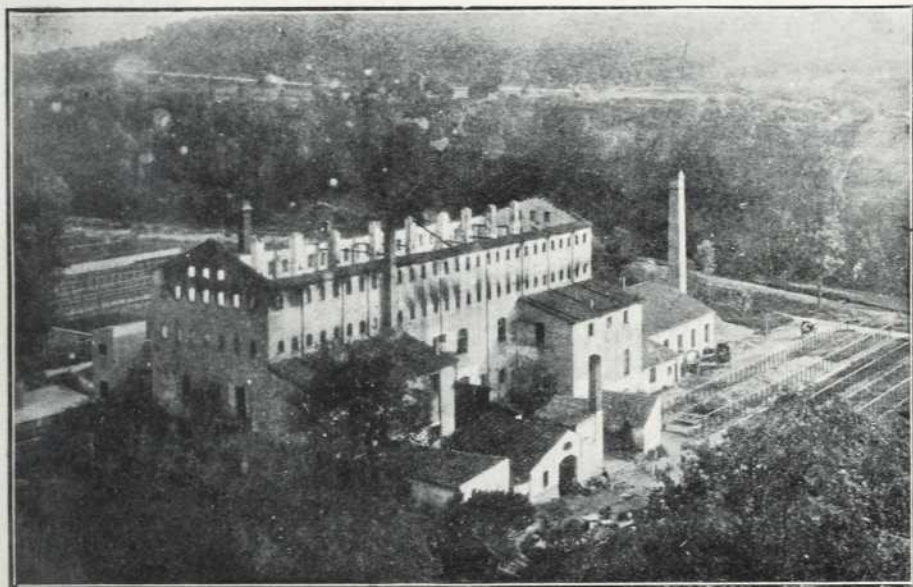
REVISTA DE GERONA. — Publicació setmanal il·lustrada.

Els quatre primers números d'aquesta simpàtica publicació donen bona idea de l'empenta que's proposen donar a la vida periodística d'aquella naxenta ciutat catalana's seus editors.

En ella s'hi veu ja l'esperit d'uns homes assedegats de bellesa, d'art, de millorament social, tots curullats d'idealitats y altruisme que fan simpàtica la seva actuació.

GRUPO DE DEXEBLES DE LES CLASSES DE TEORÍA DE TEXITES
QUE PER OBRERS, VE SOSTENINT EL CENTRE POPULAR CATALANISTA DE SANT ANDREU DE PALOMAR
SOTS LA DIRECCIÓ DEL MESTRE DON RAMON PONS

SABADELL. — LA FÀBRICA DE PAPER Ò L'ANTICH MOLÍ ORIACH
CREMADA FA POCHS DIES, CONEGUDA PEL POBLE PER LA PARTICULARITAT DE TENIR TANTES FINESTRES
COM DIES TÉ L'ANY. — (Obradors, f.)

De les petites ciutats catalanes, es Gerona, potser, la que sent més fretura d'un més enllà, d'un demà rialler y placèvol que porti aparellada una era de pau, de progrés y de prosperitats, que coven fa anys al seu redós sense que fins ara hagin pogut exteriorisar-se y desenrotllarse com desitgen.

¿Serà la *Rerista de Gerona* l'botafoch que les posi a to'es en moviment, donant nova vida a tota l'encontrada? Així ho desitgem, y de tot cor, els d'aquesta casa.

GEOGRAFIA GENERAL DE CATALUNYA. Barcelona, Albert Martín, editor. 50 cèntims lo quadern.

Los derrers quaderns que de tan interessant publicació tenim rebuts (215-220) continuen la descripció política y històrich-social de Catalunya, deguda a la ploma de don Francesch Carreras y Candi. Serà un treball meritíssim que no sols compendrà, ràpidament condensats, los fets polítichs de nostra terra en totes les èpoques, sinó un estudi acabat de ses institucions peculiars, de sa interna organissació social y de ses transformacions sofertes al través dels sigles. La explicació va acompanyada d'il·lustracions molt curioses, fentshi notar també alguns mapes de les etats més reculades deguts al propi senyor Carreras y Candi.

LECTURA POPULAR

BIBLIOTECA D'AUTORS CATALANS

Cada dijous 10 cèntims

QUADERNS PUBLICATS

- I. Maragall. *Poesies*. — II. Guimerà. *La festa del blat*. — III. Oller. *La bofetada*.
IV. Oliver. *Poesies*. — V. Vilanova. *Colometa la gitana*. — VI. Casellas. *Dels sots ferèstechs*.
VII. Col·lell. *Poesies*. — VIII. Balaguer. *Tragedies*. — IX. Roger. *Viatges d'amor*.
X. Apeles Mestres. *Poesies*.

El pròxim dijous: Quadern XI. Eduart Aulés. *Vots son trumfos*.

Lo millor
per el cabell

**PETRÓLEO
GAL**

A. Ehrmann

IMPOTENCIA

DE AMBOS SEXES
Radicalment curada a tota edat per les
PILDORAS OURANIA
Nou descobriment. - Immens èxit.
Tractament energic i sens perill.
Curació garantida ab un sol frasc.
Envio discret. Preu del frasc 10 francs.
Frasc ab instruccions per correu, ptes. 12
En Barcelona: VIUDA de SALVADOR
ALSINA, - 4, Passatge del Crèdit.
LABORATOIRE NORDERN
— 31, passage du Havre, 31, PARIS —

LA FILLA DEL SEGADOR

DRAMA PER
RAMÓN PICÓ Y CAMPAMAR
Dues pessetes

LLIBRE NOU

L'OASIS

POESIES DE
FREDERICH RAHOLA
Dues pessetes

PETITES FILOSOFIES

PER
CARLES DE FORTUNY

Volum de 120 planes en rústica: 6 rals
Se ven a les principals llibreries y en
aquesta Administració: Mallorca, 287.
BARCELONA

EL PA D'ALTRI

DE IVAN TURGUENEFF
Traducció de NARCÍS OLLER
Preu: 1'50 pessetes

Institut Politècnich

Frankenhausen ALE-
MANIA
“(Kyffh)” Ensenyansa en la
construcció de màquines en ge-
neral y pera la agricultura. —
Electro - Tecnica - Arquitectura.

MOSAICHS • E • F • ESCOFET & C

Ronda Sant Pere 8

Chassaigne Frères

Ventes al comptat y a plasses — Lloguers — Exposició y
Dipòsit: Passeig de Gracia, 38. Teléfon 2363. Barcelona

de CUA y RECTES
a CORDES CREUADAS
PIANOS - AUTO - PIANISTAS
ROLLS AEOLIAN C^o - F. I. R. S. T.
IMPERIAL
ARMONIUMS Cristophe & Etienne

ILUSTRACIÓ CATALANA • FEMINAL • Mallorca, 287. Barcelona • Suscripció: Un any 30 pessetes • Extranger: 35 francs.

Reservats tots los drets de propietat artística y literaria

Paper de Fills d'A. Fàbregas

Establiment gràfic Thomas-Barcelona.